

Evaluatie uitvoering giftenaftrek

Ministerie van Financiën

Januari 2017

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	3
2 Werking van de giftenaftrek	3
2.1 Voorwaarden inkomstenbelasting.....	3
2.2 Drempels, maxima en verhogingen inkomstenbelasting	4
2.3 Vrijwilligersvergoeding	4
2.4 Giftenaftrek vennootschapsbelasting	4
3 Aangifte.....	4
3.1 De giftenaftrek in de aangifte inkomstenbelasting	4
3.2 Ontbreken van mogelijkheden tot voorinvulling	5
3.3 Mogelijkheden voorinvulling	5
3.4 Complexiteit van de aangifte	5
3.5 Valkuil: Aangiftecategorieën.....	6
3.6 Valkuil: Vrije tekstvelden	7
3.7 Valkuil: vrijwilligersvergoeding	7
4 Toezicht en handhaving	8
4.1 Toezicht	8
4.2 Handhavingscommunicatie.....	8
4.3 Fouten, fraude en constructies	9
5 Conclusie.....	11

Samenvatting

In deze evaluatie wordt de uitvoering van de giftenaftrek in de inkomstenbelasting beschreven in twee fasen: de aangiftefase en de fase van toezicht en handhaving. Conclusies:

- De post wordt in de aangifte vaak fout ingevuld. De belastingplichtige heeft een grote eigen rol. De regeling drijft op informatie van de belastingplichtige, het is lastig om deze aangifterubriek vooraf in te vullen en de aangifterubriek blijkt, ook bij duidelijke publieksinformatie, voor belastingplichtigen ook ingewikkeld te zijn.
- Het is een moeilijk te handhaven aftrekpost, waarbij fouten veel voorkomen en er door facilitators maar ook door individuele belastingplichtigen veel wordt geconstrueerd en gefraudeerd.
- De Belastingdienst beschikt niet over contra-informatie, waardoor toezicht en handhaving arbeidsintensief zijn. Contante giften zijn daarbij extra complex.

1 Inleiding

Voor u ligt de evaluatie van de uitvoeringsaspecten van de giftenaftrek. Allereerst wordt in hoofdstuk 2 beschreven hoe de giftenaftrek werkt. Vervolgens wordt de werking in de praktijk beschreven in twee fasen. Het aangifteproces wordt beschreven in hoofdstuk 3. Hierbij wordt onder andere ingegaan op het tot op heden ontbreken van mogelijkheden tot voorinvulling. Verder wordt in dat hoofdstuk het aangiftegedrag van burgers geanalyseerd en wordt ingegaan op het gebruik van vrije tekstvelden. In hoofdstuk 4 wordt de tweede fase, toezicht en handhaving door de Belastingdienst, beschreven en wordt apart aandacht besteed aan handavingscommunicatie en aan fouten en fraude. Over fraude en de daarbij gebruikte constructies wordt daarbij veelal in algemene termen geschreven om te voorkomen dat deze evaluatie te veel prijsgeeft van de ontwikkelingsmogelijkheden en de handavingsstrategie van de Belastingdienst.

2 Werking van de giftenaftrek

Een belastingplichtige heeft de mogelijkheid om bepaalde giften af te trekken in de aangifte inkomstenbelasting. Hiernaast is er ook voor ondernemingen in de vennootschapsbelasting de mogelijkheid om bepaalde giften af te trekken. Het belang van de giftenaftrek, in totale omvang en aantal betrokken aangiften, is in de inkomstenbelasting veel groter dan in de vennootschapsbelasting.

Om de aftrek te kunnen benutten, moet de belastingplichtige gegevens over de gedane giften invullen in de aangifte.

2.1 Voorwaarden inkomstenbelasting

Giften zijn bevoordelingen uit vrijgevigheid of verplichte bijdragen aan een kwalificerende instelling of vereniging. Voorwaarde is dat er geen directe tegenprestatie tegenover deze bevoordeling staat.

Een gift is aftrekbaar als deze is gedaan aan:

- een algemeen nut beogende instelling (ANBI);
- een vereniging, mits het een periodieke gift is;
- een steunstichting SBBI¹, waarbij deze gift niet als periodieke gift in aanmerking kan worden genomen.

Een periodieke gift is een gift waarvoor in een overeenkomst of akte is vastgelegd dat deze ten minste jaarlijks wordt gedaan en uiterlijk bij overlijden eindigt. De verplichting moet voor ten minste vijf jaren zijn aangegaan.

2.2 Drempels, maxima en verhogingen inkomstenbelasting

Een niet-periodieke gift is aftrekbaar boven 1% van het drempelinkomen met een minimum van € 60 en een maximum van 10% van het drempelinkomen. Bij periodieke giften gelden geen minima en maxima. Voor giften aan culturele ANBI's geldt een verhoging van 25%, waarbij een maximum van € 1250 geldt voor deze verhoging.

2.3 Vrijwilligersvergoeding

Wanneer iemand van een ANBI een vergoeding voor vrijwilligerswerk zou kunnen krijgen, maar hiervan afziet, kan dit kwalificeren als aftrekbare gift. Deze regeling is aan een aantal voorwaarden gebonden.

2.4 Giftenaftrek vennootschapsbelasting

Niet alleen de inkomstenbelasting, maar ook de vennootschapsbelasting bevat een giftenaftrekregeling. Ook hierin zijn de giften aan een ANBI en steunstichting SBBI aftrekbaar tot een bepaald maximum. Belangrijk is dat het moet gaan om giften met een niet-zakelijk karakter, dus een bevoordeling uit vrijgevigheid. Uitgaven voor sponsoring vormen doorgaans bedrijfskosten.

In 2014 werd in de vennootschapsbelasting door ongeveer 2200 belastingplichtigen € 22 miljoen aan giften opgevoerd. Gezien het relatief beperkte gebruik wordt in deze evaluatie verder niet ingegaan op de giftenaftrek in de vennootschapsbelasting.

3 Aangifte

3.1 De giftenaftrek in de aangifte inkomstenbelasting

De aangifte, wat daarin wordt ingevuld en wat die informatie voor de Belastingdienst betekent, zijn belangrijk voor de uitvoering van de giftenaftrek. De aangifte is voor de belastingplichtige de administratieve last die hij op zich moet nemen om zijn recht op aftrek te verwezenlijken. Voor de Belastingdienst is de aangifte de eerste bron van informatie over de afgetrokken giften. In dit hoofdstuk komt aan de orde dat de Belastingdienst niet over informatie beschikt om de aangifte vooraf in te vullen en dat het correct invullen door belastingplichtigen ook moeilijk is.

¹ SBBI staat voor Sociaal Belang Behartigende Instelling.

Jaarlijks claimen circa 600.000 belastingplichtigen giftenaftrek. Dit levert jaarlijks een aftrekbedrag op van circa € 825 miljoen. Circa 9% van de Nederlanders die een aangifte inkomstenbelasting indient, maakt gebruik van de giftenaftrek.

De belastingplichtige moet de aftrek kunnen aantonen op basis van bewijsstukken (bankafschriften en dergelijke) van de giften die hij heeft gedaan in het betreffende jaar. Bewijsstukken hoeven niet te worden meegezonden met de aangifte maar dienen op verzoek van de inspecteur overgelegd te worden.

3.2 Ontbreken van mogelijkheden tot voorinvulling

Sinds het aangiftejaar 2009 werkt de Belastingdienst met een vooraf ingevulde aangifte. Deze is (grotendeels) vooraf ingevuld door de Belastingdienst en hoeft door de belastingplichtige slechts gecontroleerd en eventueel aangevuld te worden.

Voor de uitvoering van fiscale regelingen speelt het vooraf kunnen invullen van gegevens een belangrijke rol voor de Belastingdienst. Dat geldt allereerst voor de handhaving, maar dat geldt ook voor de dienstverlening richting de belastingplichtige. Voorinvulling is alleen mogelijk als er betrouwbare derde partijen zijn, gegevenspartners, die de gegevens gestructureerd en tijdig aanleveren. Voor de giftenaftrek is er op dit moment geen contra-informatie op basis waarvan de Belastingdienst de aftrek van giften kan voorinvullen. Omdat de Belastingdienst ernaar streeft om zoveel mogelijk gegevens voor in te vullen in de aangifte, belemmert de giftenaftrek de uitvoering. Het voorinvullen verkleint de rol van de burger, verhoogt de juistheid van de ingevulde gegevens in de aangifte en maakt geautomatiseerd toezicht vele malen gemakkelijker. Er zijn ook gegevensleveringen die niet gebruikt kunnen worden voor voorinvulling, maar wel voor controle achteraf. Ook een dergelijke informatiestroom ontbreekt voor giften.

3.3 Mogelijkheden voorinvulling

Op dit moment is er geen verplichting voor ANBI's, verenigingen of steunstichtingen SBBI tot het zelf leveren van deze gegevens aan de Belastingdienst. Hoe groter en professioneler de organisatie van een gegevenspartner is, hoe kleiner naar verhouding de administratieve lasten zijn en hoe beter de kwaliteit van de aanlevering. Een deel van de ANBI's heeft een dergelijk professioneel karakter. Ter indicatie: 80% van de giften wordt ontvangen door 20% van de ANBI's. De groep kleinere ANBI's is echter veel groter, kent een dynamische populatie en een erg wisselende omvang en mate van professionaliteit. Veelal worden zulke ANBI's draaiende gehouden door vrijwilligers. Een (verplichte en) betrouwbare aanlevering van hiervoor bedoelde gegevens door de desbetreffende organisaties is dan ook lastig. Ter indicatie, het aantal ANBI's beloopt inmiddels 43.000. Bij de huidige vormgeving van de fiscale maatregel is voorinvulling niet mogelijk.

3.4 Complexiteit van de aangifte

De giftenaftrek was aanvankelijk een relatief eenvoudige post in de aangifte inkomstenbelasting. Als gevolg van wetgeving betreffende het onderscheid tussen periodieke giften en andere giften, het onderscheid tussen ANBI's, verenigingen en steunstichtingen SBBI en de invoering van de multiplier voor culturele giften, maar ook door de doorontwikkeling van de uitvraag in de aangifte is dit niet meer zo. De giftenaftrek is voor de belastingplichtige stapsgewijs steeds ingewikkelder geworden.

Er is bekeken hoeveel procent van de particulieren in een eerder jaar ook de giftenaftrek claimde. Hieruit blijkt dat het herhalingspercentage van de groep particulieren die giftenaftrek claimde in 2012 slechts circa 30% is. Bij plusminus 70% van de particulieren is dus geen vast patroon te herkennen in het claimen van giftenaftrek.

De belastingplichtige wordt door middel van vragen in de aangifte zoveel mogelijk gestuurd om de aftrek juist in te dienen. Dit betekent echter wel dat de aangifte uitgebreid is met een aantal vragen. Aan de ene kant hebben meer vragen in de aangifte tot gevolg dat de Belastingdienst over meer informatie beschikt, wat leidt tot verbetering van het toezicht. Ook wordt de burger gestuurd in zijn aangiftegedrag waardoor hij geholpen wordt bij de giftenaftrek. Aan de andere kant kan een groter aantal vragen in de aangifte sneller tot verwarring leiden bij de belastingplichtige, en is daarmee de kans groter dat deze gegevens fout worden ingevuld. Het is lastig in te schatten welk effect de overhand heeft. Wel blijkt dat belastingplichtigen vaak niet weten of de instelling waar ze aan schenken een ANBI is, en dat zij soms de gok maar nemen dat dit het geval is, in plaats van dit online op te zoeken.

Van de vragen die de Belastingtelefoon krijgt over de giftenaftrek gaan er relatief veel over de vraag of er recht op aftrek bestaat.² Hieruit kan geconcludeerd worden dat de inhoud van de regeling zelf voor belastingplichtigen tot vragen leidt.

Er is in de systemen van de Belastingdienst door middel van enkele steekproeven onder particulieren en bestandsonderzoek onderzocht hoe mensen de aangifte op het onderdeel giftenaftrek invullen. Daaruit kwamen enkele duidelijke valkuilen naar voren.

3.5 Valkuil: Aangiftecategorieën

Naast de categorie 'overige giften' kent de aangifte de bijzondere categorieën periodieke giften culturele instellingen, overige periodieke giften, culturele giften overig en giften aan steunstichtingen SBBI. Uit de cijfers blijkt dat in ten minste 11 % van de aangiften bedragen in aftrek worden gebracht in een andere categorie dan de categorie waar de betreffende gift onder valt. Hieruit kan worden afgeleid dat een groot deel van de invullers het onderscheid tussen de categorieën niet kent of niet begrijpt. Bovendien blijkt uit de praktijk dat voor exact hetzelfde type gift aan hetzelfde doel een grote variatie aan categorieën wordt gebruikt. De ene belastingplichtige beschouwt de gift als een reguliere gift, de andere als een culturele gift. Of dit verschil opzettelijk of per abuis wordt gemaakt, is uit de aangifte niet af te leiden. Er bestaat dus ook de mogelijkheid dat de belastingplichtige het onderscheid wel degelijk kent, maar bewust gegevens in de verkeerde, in zijn geval de meest voordelige, rubriek invoert.

Voor de giften die in aftrek worden gebracht in de rubriek steunstichtingen SBBI is het aantal verkeerd ingevulde giften opvallend hoog. Deze uitspraak verdient echter de nuancering dat er naar verwachting weinig steunstichtingen SBBI zijn, aangezien deze slechts worden opgericht ter financiering van een jubileum van een SBBI.³ Deze steunstichting bestaat één jaar, en wordt daarna weer opgeheven.

² Van de klantvragen over giften zag in 2016 ongeveer 6% op de berekening, 36% op de wijze van invullen en 52% op rechten en plichten.

³ Volgens de gegevens van de Belastingdienst zijn er in de jaren 2012-2017 in totaal slechts 9 Steunstichtingen SBBI's aangewezen. Echter, 27.000 belastingplichtigen vullen deze rubriek in. Deze rubriek lijkt dus in bijna alle gevallen verkeerd ingevuld te worden.

Een indicatie dat deze onjuiste aangiften het gevolg zijn van onduidelijkheid bij de burger over de steunstichting SBBI is dat de ingevulde teksten in het vrije invulveld in de aangifte weinig tot geen samenhang vertonen met de online gepubliceerde lijst van organisaties waaraan een beschikking of status is afgegeven.

3.6 Valkuil: Vrije tekstvelden

Bij de rubriek 'giftenaftrek' in de aangifte wordt gebruikgemaakt van vrije tekstvelden. Per gift is er één vrij tekstveld waarin omschreven kan worden aan wie de gift is gegeven. De in dat tekstveld op te nemen omschrijving is geheel vormvrij en dus ruim voor interpretatie vatbaar. Dit kan leiden tot een miscommunicatie tussen belastingplichtige en Belastingdienst. Deze onduidelijkheid kan tot gevolg hebben dat deze post in de aangifte vaker fout wordt ingevuld. Dit is een reden geweest om het gebruik van vrije tekstvelden in de aangifte te analyseren.

Bij 800.000 aangiften zijn circa 900.000 verschillende unieke omschrijvingen in de tekstvelden gebruikt.⁴ Alleen al voor de restcategorie 'overige giften' worden circa 760.000 verschillende unieke omschrijvingen gebruikt. Deze omschrijvingen bevatten niet slechts naar ANBI's verwijzende tekstvelden, maar ook getallen, datumvermeldingen, opsommingen en nietszeggende vermeldingen. De veelheid van unieke omschrijvingen zorgt ervoor dat deze gegevens nauwelijks toegevoegde waarde hebben voor de handhaving. Uiteindelijk is bijna 25% van het totaalbedrag aan giftenaftrek voorzien van een omschrijving die niet concreet is terug te leiden naar een kwalificerende organisatie dan wel steunstichting SBBI. Slechts bij 15% van nader bekeken tekstvelden bleek op basis van de invulling van het tekstveld bepaald te kunnen worden of de giftenaftrek is toegestaan. De overige 85% van de ingevulde rubrieken is slechts beperkt bruikbaar. Notie hierbij is dat een verkeerde omschrijving niet per se een foutieve aftrek betekent. Een burger kan een foutieve omschrijving hebben ingevoerd terwijl de gift zelf wel aftrekbaar is. Hierbij is aan te nemen dat van opzet geen sprake is.

3.7 Valkuil: vrijwilligersvergoeding

Een deel van de complexiteit zit tevens in de toepassing van giftenaftrek indien sprake is van het afzien van vergoedingen voor gemaakte kosten en het afzien van toegekende vrijwilligersvergoedingen. De regels met betrekking tot het afzien van een vergoeding worden niet goed toegepast. In circa 65-70% van de gevallen bleek in een van de steekproeven de vrijwilligersvergoeding foutief te worden ingevuld.

⁴ Giften worden door fiscale partners gezamenlijk aangegeven, waarna het saldo wordt verdeeld over de aangiften. Op deze manier is het aantal aangiften waarin omschrijvingen voorkomen groter dan het aantal belastingplichtigen dat van aftrek gebruik maakt. Elke omschrijving die door twee fiscale partners exact hetzelfde is verwerkt, is geteld als 1 unieke omschrijving. In één aangifte kunnen meerdere giften worden opgegeven, met ieder een eigen omschrijving. Gemiddeld worden in een aangifte zes verschillende giften in aftrek gebracht; in 2014 werden in totaal ongeveer 4,5 miljoen tekstvelden bij overige giften ingevuld.

4 Toezicht en handhaving

4.1 Toezicht

De eerste stap in het toezicht op de aftrek van giften is de elektronische hulp bij de juiste berekening. De Belastingdienst past via de online aangifte de extra aftrek voor periodieke culturele giften en de drempel voor gewone giften automatisch toe en helpt belastingplichtigen bij de berekening van het totaal in aftrek te brengen bedrag.

De Belastingdienst voert zijn verdere toezicht op de ingediende aangiften uit op basis van risicoanalyses. Hierbij wordt gebruikgemaakt van slimme selecties waarbij, bijvoorbeeld, aangiften bekeken worden van belastingplichtigen die een onwaarschijnlijk hoge giftenaftrek hebben geclaimd, of waarbij er een gelieerdheid bestaat tussen de gever en de begiftigde.

Vervolgens wordt een aantal posten inhoudelijk beoordeeld. Dit gebeurt zowel in de jaarlijkse steekproef particulieren als in het reguliere toezichtsproces. De jaarlijkse steekproef particulieren wordt onder andere gebruikt om de fiscale regelingen met de grootste risico's in beeld te brengen en het jaarlijkse correctiepotentieel te bepalen. Het resultaat vormt input voor de selectie van de te controleren posten. Uit de steekproef blijkt dat circa 16% van de geclaimde giftenaftrek in aanmerking komt voor nader onderzoek.⁵ In de praktijk worden niet al deze posten daadwerkelijk gecorrigeerd. Dit komt omdat controle op de regeling zeer arbeidsintensief is. Voor de inhoudelijke beoordeling van de aftrek beschikt de Belastingdienst niet over contra-informatie. Voor de controle moet daarom informatie bij de belastingplichtige of bij de begiftigde instelling of vereniging worden opgevraagd. De belastingplichtige moet de aftrek kunnen onderbouwen en de gemaakte kosten aannemelijk kunnen maken, bijvoorbeeld met behulp van een bankafschrift of onderhandse akte. De toetsing houdt in dat de betreffende Belastingdienstmedewerker alle na opvraag toegestuurde stukken en bonnetjes handmatig moet beoordelen op juistheid en aftrekbaarheid. Contante giften vormen hierbij een knelpunt, aangezien deze lastiger zijn te controleren dan bankafschriften. Bij contante giften is het enerzijds voor de belastingplichtige lastiger om een schriftelijk bewijsstuk te krijgen. Aan de andere kant gaat het in het toezicht om een bewerkelijk proces omdat de betrouwbaarheid van het bewijsstuk (kwitantie) veelvuldig ter discussie staat. Bij fraude wordt gebruikgemaakt van vervalste kwitanties. Dit bewerkelijke proces vraagt veel capaciteit bij de Belastingdienst. Daarnaast is de effectiviteit van deze methode alleen gewaarborgd als de op te vragen bewijsstukken betrouwbaar zijn. Er wordt een afweging gemaakt waarbij de kostenefficiëntie van het toezicht een rol speelt. De toezichtscapaciteit wordt flexibel ingezet op de diverse controleposten.

4.2 Handhavingscommunicatie

Handhavingscommunicatie is het contact hebben met belastingplichtigen, gericht op het verbeteren van hun naleving. Dit gebeurt bij aftrekposten in de inkomstenbelasting. In de giftenaftrek zijn daarvan voorbeelden, waarvan het onderstaande in het nieuws is gekomen.

⁵ Hierbij wordt gebruikgemaakt van meer selectiecriteria dan de in hoofdstuk 3 beschreven mismatch in de omschrijving.

Fiscus stuurt brieven naar klanten malafide belastingadviseurs

Mensen die de dupe zijn geworden van malafide belastingadviseurs, krijgen post van de Belastingdienst. Zij moeten hun aangiften controleren en fouten doorgeven aan de fiscus. In februari heeft de FIOD doorzoeken gedaan en hield verdachten aan in vijf strafrechtelijke onderzoeken onder leiding van het Functioneel Parket naar belastingfraude. De verdachten presenteerden zich als fiscaal dienstverlener en hebben vermoedelijk voor hun klanten opzettelijk een groot aantal onjuiste aangiften IB ingediend. De verdenking is dat de verdachte fiscaal dienstverleners gefingeerde aftrekposten, zoals ziektekosten en giften, in de aangiften van hun klanten opvoerden om hoge teruggaven inkomstenbelasting te ontvangen.

Bron: Fiscaal up to date: <http://www.futd.nl/fiscaal-nieuws/8508/fiscus-stuurt-brieven-naar-klanten-malafide-belastingadviseurs/>

4.3 Fouten, fraude en constructies

Uit de praktijk blijkt dat de giftenaftrek een fraudegevoelige regeling is. Dit blijkt niet alleen uit het reguliere toezicht, maar ook uit de analyses en onderzoeken in de giftenaftrek die gedaan zijn door het Combiteam Aanpak Facilitators (het combiteam). Dit team houdt zich bezig met het in beeld brengen van adviseurs en facilitators die misbruik proberen te maken van de giftenaftrek. De afgelopen jaren heeft dit dan ook geleid tot het aanpakken van enkele tientallen van deze facilitators. De meer zwaarwegende zaken zijn door middel van het strafrecht opgepakt. De kleinere zaken zijn opgepakt door middel van corrigerende gesprekken met de betrokken adviseurs en facilitators en het corrigeren van de aangiften van de betreffende klanten. Hierbij heeft het combiteam intensief samengewerkt met de fraudeteams van Particulieren Dienstverlening en Bezwaar. Hieruit blijkt dat er door facilitators voor grote groepen belastingplichtigen bewust verkeerde giften opgevoerd worden in de aangifte inkomstenbelasting, bijvoorbeeld met behulp van valse kwitanties. Hiernaast komen er in het reguliere toezicht op particulieren ook fraudezaken naar voren. Uit onderzoek is gebleken dat bij sommige fraudezaken grootschalig fraude plaatsvindt, waarbij met duizenden aangiftebiljetten mogelijk fraude is gepleegd.

De regeling is ook gevoelig voor constructies. Uit de praktijk blijkt dat ANBI's deel kunnen uitmaken van constructies die bedoeld zijn voor oneigenlijk gebruik van de wettelijke regels. In paragraaf 3.4 van de evaluatie van de ANBI's en SBBI's wordt hier nader op in gegaan.

Voorbeeld 1: Aanhouding in onderzoek belastingfraude met giftenaftrek

In mei 2016 heeft de FIOD, onder leiding van het Functioneel Parket, twee verdachten aangehouden op verdenkingen van levering van valse kwitanties. De verdachten zouden tegen betaling valse kwitanties leveren. Met behulp van deze valse kwitanties hebben enkele honderden belastingplichtigen in de afgelopen jaren onjuiste belastingaangiften gedaan, door fictieve giften aan diverse stichtingen met een ANBI-status in aftrek te brengen. De Belastingdienst onderzoekt de aangiften van enkele duizenden belastingplichtigen die mogelijk ten onrechte giften in aftrek hebben gebracht en ter onderbouwing van deze giftenaftrek gebruik hebben gemaakt van valse kwitanties. Belastingplichtigen die op deze wijze aftrekposten in hun aangiften hebben opgevoerd, kunnen hoge boetes krijgen van de Belastingdienst of lopen de kans op strafrechtelijke vervolging.

Bron: <https://www.elseviernextens.nl/nieuws/aanhoudingen-onderzoek-belastingfraude-giftenaftrek>

Voorbeeld 2: De Belastingdienst onderzoekt de belastingaangifte van 2000 mensen die valse kwitanties van een Rotterdamse onderwijsstichting hebben gebruikt. Het Openbaar Ministerie denkt dat bij de fiscus ten onrechte een bedrag van in totaal 8,5 miljoen euro aan giftenaftrek is geclaimd.

De afgelopen week heeft de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) drie bestuurders van de stichting aangehouden op verdenking van witwassen, valsheid in geschrifte en fraude met giftenaftrek. De bestuurders verkochten valse kwitanties voor een gering bedrag. De kopers van de kwitanties brachten bij de fiscus echter het veel hogere bedrag (soms wel duizenden euro's) dat op de kwitantie stond als gift in aftrek bij hun belastingaangifte. Zij ontvingen daardoor een hogere belastingteruggaaf. Bron: <http://www.trouw.nl/tr/nl/39681/nbsp/article/detail/4435575/2016/12/16/Onderwijsstichting-handelde-in-valse-kwitanties.dhtml>

De Belastingdienst concludeert op basis van eigen waarneming dat met de giftenaftrek veel, met opzet, onterechte aftrek wordt geclaimd.

Voorbeelden van giften waarbij de Belastingdienst extra inzet moet plegen zijn giften in natura, contante giften, giften waarbij wordt afgezien van een vergoeding⁶, periodieke giften die eigenlijk als eenmalige gift kwalificeren, giften aan bijzondere verenigingen, kwijtschelding van rente, giften aan gelieerde ANBI's en herroepingen van giften. Geconcludeerd moet worden dat burgers en facilitators bij de giftenaftrek de grenzen opzoeken en ook overschrijden. Deze situaties, waarbij vaak ingewikkelde constructies zijn ingericht, kunnen legitiem van karakter zijn, maar zijn dat soms ook niet. Deze beoordeling kan alleen gemaakt worden door feitenonderzoek. Dit betekent dat daar veel capaciteit moet worden ingezet, maar dat deze niet altijd leidt tot een te corrigeren aftrekpost. Dit geeft veel druk op de toezichtcapaciteit.

⁶ Bijvoorbeeld het afzien van een bruikleenvergoeding voor een in bruikleen gegeven kunstwerk.

Ook druk op toezicht bij niet opzettelijke fouten

Niet alle gevallen van onterecht belastingvoordeel zullen het gevolg zijn van opzet. Echter, ook deze gevallen vereisen toezichtcapaciteit op fouten en zien vaak op een laag bedrag. Dit laatste komt de effectiviteit van de inzet van capaciteit niet ten goede.

5 Conclusie

Conclusie over aangifte

Uit bovenstaand onderzoek kan geconcludeerd worden dat de giftenaftrek in de aangiften gemiddeld vaak foutief wordt ingevuld. Dit is het gevolg van de grote rol die de belastingplichtige zelf heeft bij het invullen van de giftenaftrek en de onduidelijkheid bij de belastingplichtigen over de verschillen tussen de categorieën giften. De regeling drijft op informatie van de belastingplichtige, het is nu onmogelijk om deze post vooraf in te vullen en de post blijkt voor belastingplichtigen ook ingewikkeld te zijn. Het steeds verder uitbouwen van de vragen in de aangifte kan dit niet ondervangen. Het gebruik van vrije tekstvelden leidt voor de Belastingdienst niet tot goed bruikbare aangifte-informatie. Het afzien van vrijwilligersvergoedingen wordt erg slecht in de aangifte gevuld.

Conclusie over toezicht en handhaving

De giftenaftrek is een moeilijk te handhaven aftrekpost, waarbij fouten veel voorkomen en er door belastingplichtigen en facilitators actief wordt gefraudeerd. Bedoeld en onbedoeld geven belastingplichtigen vaak onjuiste bedragen op in de aangifte. Door de gebrekkige informatiepositie over de giftenaftrek is effectief toezicht houden op deze regeling lastig en daardoor zeer tijdrovend. Deze gebrekkige informatiepositie is het gevolg van het ontbreken van contra-informatie en de beperkte bruikbaarheid van de aangifte als informatiebron. Controle bij de belastingplichtige zelf is bewerkelijk, ziet vaak op relatief lage bedragen en is daarom ook inefficiënt. Hierbij vormen contante giften een extra complicatie. Tevens wordt geconcludeerd dat een deel van de populatie opzettelijk misbruik maakt van de giftenaftrek en dat het arbeidsintensief is om daarop te handhaven.